

בעזה"י

קונטרס חסדי דוד

זהו שיעורים נפלאים מאמרי מחשבה וחסידות
שנאמרו לפני בחורי חמד
בהבנה לזמן חירותינו - חג הפסח

ע"י הגאון החסיד
הר"ד דוד רוח שליט"א

מגי"ש בשיבת 'היכל התלמוד'
בנשיאות מורינו הרב שליט"א

יו"ל ע"י תלמידיו שומעי לקחו

© Copyright 2022

כל הזכויות שמורות

ניתן להשיג הספר,
וכן כל מי שיש לו הארות והערות, נא לפנות להמו"ל

משה דוד ישראל הלפרן

14 BRIARCLIFF DR.

MONSEY NY 10952

(845) 422-0737

machonchasdeiduvid@gmail.com

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

דברי ברכה

מכ"ק אדמו"ר תולדות יהודה סטיטשיין שליט"א

למוציאי לאור הספר - תלמידי המחבר

ביום חמישי לסדר חוקת - ז' תמוז תשפ"א
באנו לכ"ק אדמו"ר שליט"א לקבל ברכת קדשו,
וכשראה הספר מיד האיר פניו ובירך:

ס'זאל זיין מיט אסאך הצלחה, מ'זאל קענען מזכה זיין
דער רבים, ס'זאל מרבה זיין אור.

והוסיף בחביבות כלפי המחבר שליט"א:
ער פארשטייט גוט חסידות, ער איז א בעל מחשבה,
א מורא'דיגע מחדש. זיינע גימטריאות זענען פלאי פלאים.

מכתב ברכה מאת מורינו הרב שליט"א

תלמיד יקר בשיבתנו הקדושה הבה"ח משה דוד הלפרין הי"ו 'רחש לבו דבר טוב' באמרו 'מעשי למלך', מאן מלכי רבנן. והקדיש עטו ועתו לסדר מאמריו הנפלאים של מאיר עיניהם של ישראל המגיד שעור האהוב והמיוחד מוכתר בשלש הכתרים ידיד נפשי הרה"ג ר' דוד רוח שליט"א, דבר דבור על אופניו בטוב טעם ודעת.

לפניכם ספר 'חסדי דוד' שכשמו כן הוא, מאמרים שתוכנם מבטאים מה שאמר שלמה המע"ה 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה'. תורתו של הרה"ג הנ"ל תחילתו חסד וסופו חסד! תורה עמוקה מלאה באהבה וחסד, אהבת השי"ת ואהבת ישראל. זכה הרה"ג ר' דוד שליט"א וזוכה לסקל הדרכים לפלש היערות ליישר ההדורים ולמצא המסילה לליבם של תלמידים הגונים שומעי לקחו. הדברים עמוקים מצד אחד ומלהיבים מצד שני, בבחינת 'סולם מצב ארצה' - אעפ"י ש'ראשו מגיע השמימה', וכל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים ועושים פירות, עליו נאמר.

בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי - הערבי נחל מביא בשם חכם שאמר כי מה שכבשו ישראל את הארץ שלא כדרך הטבע, היינו לפי שהתורה היא דפוס העולם ובתורה נברא העולם, וארץ ישראל הוא אדוק בתורה וכל חלק ממנה חיותו הוא מחלק תורה המתייחס אליה, וכאשר קבלו ישראל התורה וקיימוה, נמצא כל חיות ארץ ישראל היה בידם, לזאת כבשוה בלי עמל ויגיעה. והנה נודע, כי שם כל דבר הוא החיות והפנימיות של אותו דבר, כי נפש חיה הוא שמו. והוא שאמר הכתוב, כי כשהגיעו אל יושבי דביר ושם דביר 'לפנים' דייקא, ר"ל שם של דביר החיות והפנימיות שלו הוא קריית ספר, וארז"ל אלו ש' הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה, שזוהי היה החיות של אותו המחזו, ממילא בהגיעם לשם תשש כחם ולא יכלו לכבוש בהיות לא היה בידם החיות של אותו המחזו, לכן אמר כלב אשר יכה את קרית ספר דהיינו שיחזור ההלכות מפלפולו, וממילא ולכדה שילכד העיר אח"כ ונתתי לו כו' וילכדה עתניאל כו' כמאמר רז"ל שהחזירו מפלפולו ואז לכד המחזו ההוא, ע"כ.

ונמצינו למדים שכל מקום וכל מחזו יש לו תורה השייכת לו דווקא, ורק ע"י התורה שלו אפשר לכבוש המקום. וכן י"ל דכל אדם ואדם יש לו תורה שלו ואפשר לכבוש רק ע"י תורתו. וכן כל דור ודור יש לו תורה שלו ואפשר לכבוש הדור רק ע"י תורתו. דברי תורה המובאים בספר חסדי דוד הם אוריין תליתאי דברי תורה שנאמרו במקומות שונים ומשונים כל מקום והתורה השייכת אליו, וכן כל בחור ובחור והתורה השייכת לשורש ענייניו ותכונותיו, וכן תורה של דור דור ודורשיו.

החותם לכבוד התורה ולומדיה
ולכבוד ידי"נ הנ"ל שליט"א
בנימין אלימלך אייזנברגר

(נתקבל על קונטרס הראשון)

איכה יועם זהב

על אלה אני בוכיה עיני עיני ירדה מים בעמדנו תוך ימי
השלשים להסתלקות האי גברא רבא ויקידא, עסק באורייתא
תדידא, בפרט בתורת הח"ן בספר הזהר ובכתבים היתה נפשו
קשורה, אבלו בלבו וצהלתו בפניו ענוותן ושפל ברך האמיץ
תלמידים רבים במשך ששים שנה, עבד ה' בכוונה ושם את
ה' מבטחו בכל נימי נפשו, שקדן באורייתא, וכל ימיו בחוט

המשלש תורה עבודה ומוסר

ה"ה הרב הגאון הצדיק

רבי עמרם בן הד"ר משה רוח זכר צדיק לברכה

מחבר ספר 'זוהר המפורש'

אשר ששבק לן חיים לכל חי ביום המד כ"ז אדר השני

האי שתא לדאבון לב כל בית ישראל

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שזכותו הגדול והנשגב וזכות תורתו
יעמוד לו ולזרעו, מה כאן עומד ומשמש אף שם יעמוד וישמש
בעד כל משפחתו תלמידיו ומכיריו שיוזכו להמשיך בדרכיו הנעלים
ויזכו שיקומון הקיצו ורגנו שכני עפר בביאת ינון בב"א.

בשער הספר

אודה ה' מאד בפי בתוך רבים אהללנו, בהגלות אור יקרת, ה"ה הקונטרס הנפלא 'חסדי דוד' שהוא ליקוט מאמרים נפלאים בתורת החסידות והמחשבה בענייני חג הפסח, שנשמעו מפי איש האשכולות דולה ומשקה מתורתו לאחרים, ולתלמידיו יותר מכולם, הגאון החסיד הרב דוד רוח שליט"א ר"מ ומשפיע בישיבתנו הקדושה 'היכל התלמוד' זה ארבע וחצי שנים, כולם שווים לטובה. ואסירי תודה אנן על אשר פתח לפנינו שערי אוצרותיו המלאים זיו ומפיקים נוגה בכל מכמני התורה, והיה לנו לעינים ללמדנו בינה יתירה ולחכמנו בדעת נכונה, דבר דבר על אופניו.

והנה כבר עברה יותר מחצי שנה מאז הופיע הספר 'חסדי דוד' בכליל הדרו, וברוך רחמנא כי הספר מצא מאד חן בעיני שוחרי תורת החסידות ומתעמקים בפנימיות החכמה, ושמענו מכל קצווי תבל על הצימאון הנפלא לזכות עוד ללמוד ולשאוב מבארותיו הנובעים חכמה, ותודה לא-ל כי זכינו כעת להדפיס המאמרים על זמן חירותנו שכבר הודפסו בספר הנ"ל, ועתה נדפסו מחדש עם הרבה תיקונים והוספות, וגם הוספנו מאמר יסודי בשם 'ליל התקדש חג', המקיף בתוכו כל ענייני ליל הסדר בדרך סלולה וברורה למבקשי פנימיות העבודה.

אשא עיני אל ההרי"ם - אל תקרי הרים אלא הורי"ם, ה"ה הורי היקרים הרה"ח ר' חיים יעקב הי"ו ומנב"ת אמי מורתי תחי' על תמיכתם התדירי בכל עניינים, ובפרט בהדפסת קונטרס הלז, והקב"ה ישלם שכרם ויעזור שיזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח.

עלינו לשבח להאי גבורא יקירא שהשקיע ממיטב זמנו להיות לנו לעזר ולסעד בהוצאת הקונטרס, ה"ה הרב יוסף פירסט שליט"א אשר עבר על כל הקונטרס בעינא פקיחא, והאיר לנו מהערותיו המחכימות ומועילות. וכן אזכיר את ידידי המרומם הרב יואל שפיטצער שליט"א בעל בית הדפוס 'ישר', אשר עומד לימיני בכל עת בלו"נ חפיצה. וכן מודים אנחנו לכל חברי ויוצאי הישיבה שעמדו לימיננו, והועילו - כל אחד לפי דרכו - בהוצאת

קובץ זה, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך: החתן ר' אברהם בנימין בודק, ר' אפרים לוי, הבה"ח יהודה אריה לייב גרין, הרב יואל בלזם, ר' ישראל היעום, הרב יהודה שניאור זלמן הכהן כהן, ר' משה היעום. ואחרון חביב ידי"נ האברך היקר ר' יצחק לאנדא אשר סייע לנו רבות בהדפסת הקונטרס הלז שיצא בהדרו, והקב"ה ישלם שכרם כפול משמים. ויה"ר שנזכה כולנו יחד לילך קוממיות לארצנו, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים בביאת ינון בב"א.

החותם ביקרא דאורייתא
ערבי פסחים תשפ"ב לפ"ק
משה דוד ישראל הלפרן
בשם מכון חסדי דוד

הקדמת המחבר

מודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש וזיכתני להיות ממזכי הרבים בשיבתנו הקדושה 'היכל התלמוד' העומד בנשיאות הגה"צ מורינו הרב רבי בנימין אלימלך אייזענבערגער שליט"א שהטיב לי בטוב לבבו לשתפני במלאכת הקודש של מסירת התורה להדריך תלמידי חמד על דרך הסלולה לנו מדור דור. ובפרט נוטל הוא חלק בראש בעריכת השיעורים שבאים המה כעת לדפוס, כי הוא עוררני מקדם על זה, ועתה נתחברו כמה קונטרסים והיו לאחדים.

וזאת למודעי שלא נכתבו הדברים בתחילה ע"מ להדפיסם, אלא בסיבת התעוררות התלמידים לקבץ השיעורים לפונדק אחד, למען יעמדו ימים רבים. אי לכך, ימצא בהם הקורא שפעמים באו הדברים בארוכה ופעמים בקצרה כדרכה של תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר. ונדפסו הדברים לתועלת התלמידים שיודעים סגנון הדברים מפי השמועה, ואולי יהיו גם לאחרים תועלת גם כן.

הרבה למדתי מרבתי - ה"ה מורי ורבי בקש"ת אדמו"ר מתולדות יהודה סמיטשין שליט"א המאיר לנו ביסודותיו הנפלאים, ולבד מהדברים אשר הובאו משמו רבות הושפעתי מאתו, וישנם דברים רבים אשר המה עפ"י משנתו.

אפריון נמטיה לתלמידי היקר והנעים הבה"ח משה דוד ישראל הלפרן ששם לילות וימים להוציא לאור דבר נאה ומתקבל, וזכות זכוי הרבים יעמוד לו שיזכה לישב באהלה של תורה מתוך ישוב הדעת עם שאר התלמידים, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך, שעליהם נאמר ומתלמידי יותר מכולם.

ברכה מיוחדת לידיד נפשי הרה"ח ר' יואל שפיטצער שהוא אומן נפלא בעבודתו ועומד מוכן בכל צרכי הישיבה בכל עת ועונה, ישלם ה' פעלו ותהי משכרתו שלימה שיזכה לראות רוב נחת.

דוד רוח

רשימת המאמרים

מאמר א

א. אור לארבעה עשר

ביאור ענין ג' קליפות וקליפת נוגה / ג' קליפות אין להם חיות אלא מקליפת נוגה / תשביתו - הכרה כי אין להרע מציאות / אי אפשר לברר קליפת נוגה בלי גדרים וסייגים / קליפת נוגה אינו סותר אלקות אלא מסתירו / הסתר על אלקות לא נחשב רע ממש / הרע מעלים על שורשו האמיתי / בדיקת חמץ לחפש שורש החיות של הרע / בגלוי השורש נתבטל הרע / בלי בדיקה יעבור גם בבל יראה / הטעם שהבודק צריך שיבטל / בגדרים וסייגים לחוד לא יבטל הרע והטעם / ביטול בסוף הבדיקה לברר כח ההעלם בשורשו / בחי' ביטול שיש בבדיקה וביטול שיש בתשביתו והנפק"מ / הטעם שבדוק רק עד מקום שידו מגעת / הטעם שכאן נתגלה דיבור בלשון נקיה / שורש בדיקה בלילה וביטול ביום כעין ק"ש בערב ובבקר / שמע ישראל - מדת יום, ברוך שם - מדת לילה, והתכליתם / הביטול בסוד שמע ישראל והבדיקה בסוד ברוך שם / הנפק"מ בין תשביתו לבל יראה, והתכליות ביניהם / טעם בדיקה בלילה ומקורה בחיפוש הגביע / עבודת האבות ביור טוב מרע, עבודת יוסף קדושת היתר / בדיקת חמץ - הקדמת רפואה למכה / עבודת יהודה הביטול

מאמר ב

ב. אנכי ה"א אשר הוצאתיך

פרק א: הקדוש ברוך הוא - מופרש ומובדל מכל גדר / שיטת הרמב"ם והמהר"ל / החילוק בין שמע ישראל - יחודא עילאה, וברוך שם - יחודא תתאה / בעשרה מאמרות נברא העולם - סוד הספירות - מהיכן מנינן / באיזה מקום דיבר המהר"ל, באיזה מקום דיבר הרמב"ם / לאור הנ"ל ביאור ענין הנהגת הנסים / מצות סיפור יציאת מצרים / נסים - גלוי שורש הסדר / סדר הטבע וסדר הניסים בדרכי העבודה / החילוק בין בראשית ברא אלקים והחדש הזה לכם

פרק ב: הקשר בין גלוי הנסים - התהוות עם ישראל - יציאה מגלות / בחירת עם ישראל בשביל שהם בטלים לאחדות הבוֹרָא / הקשר שהיו ישראל מקושרים למצרים - וגודל הפלא של היציאה / טומאת מצרים מצד הגוף - שנעשו משועבדים, ומצד הנשמה היו בעיניו / החילוק בין המצות והכנסות בדעת המהר"ל / מצריים דבקים בעריות, וישראל קדושים הם / שורש קדושת הנשמה והגוף בדור המבול ובדור הפלגה / ביאור ענין דם פסח דביקות בהקב"ה דם מילה יציאה מטומאת מצרים / הקשר של אליהו לב' בחינות אמונה וקדושה / ענין ארבע כוסות צריך לשתות על הסדר / סדר כוסות כנגד החיפזון של המצה שהוא למעלה מן הסדר / בין כוס שלישי לרביעי לא יפסיק

פרק ג: אני ולא מלאך אני ולא שליח / אחיות מצרים בעולמות בריאה יצירה עשיה / קליפת חמץ וביטולו לדעת ר' יהודה וחכמים / סוד הפדות והגאולה - גלוי אור אצילות / שבירת המצה להשוותו להכנסות

מאמר ג

ג. שיחת התעוררות

מה העבודה הזאת לכם

מאמר ד

ליל התקדש חג.....מג

ענין ט"ו סימנים / תכלית הידים לעלות לרצון / ביטול קליפת עמלק ע"י הידים / מדרגת החירות - שרשה בידים / כח הימין - עשיה, כח השמאל - ביטול / כצאתי את העיר אפרש - את כפי / כח המצה בידור הידים בצירוף הקול / בידור אמונה מתוך השתדלות דייקא / כח הידים גילוי הלב שלמעלה מן המוח / החילוק בין מצרים - מיצר הידים, ועמלק - מיצר הדעת / הכנעת עמלק ע"י הידים ועניינו בפסח / נתקשה משה להבין שרש קדושת כנס"י / קדושת הראשית שמתגלה בקדש / שרש יצ"מ גלוי המוחין שלא כסדרן / אחיזת מצרים במוחין דקטנות / עיקר חידוש הגדלות לפני קטנות - קדש / שבת - מוחין דחכמה, יו"ט מוחין דבינה, פסח - ממוצע / ד' סימנים לכוסות וד' למצה והקשר ביניהם / ענין הרחיצה טהרת הכלים - סוד רחיצת פניו ידיו ורגליו / מה ידים מאבראי - שנכנסים לגבול הרגלים / חידוש ברחיצת פסח שבא אחר קדש / נט"י - טהרה מטומאת מצרים / טעם חומרת ורחץ בליל פסח / מדרגת ישראל - קדש לפני ורחץ, משא"כ הערב רב / קדש ורחץ לעומת פרעה מצרים / קירוב גרים ע"י שם יג"ר / רמזי כרפס / רמזי מי מלח / התחלקות המצה באות ד ואות ו / לחם עני והתהפכותה לחירות / מנהג גניבת האפיקומן / כח הפלא - קשר נשמה וגוף שמתגלה בדיבור / חידוש הפה שיש בו דיבור ואכילה / מעלת האדם שנברא בצלם וזכה ללחם / זעת אפ"ן - רד"ו שנה במצרים, תאכל לחם - מצה / בידור הלחם - ע"י ראיית השגחה פרטית בפרנסתו / כפי מדרגת הלחם כן יהיה מדרגת הדיבור / קדושת הבכורה - שלימות הפה - פי שנים / רבי הדיבור מגשם את האדם - דברי תורה מעלים את האדם / מדרגת הזקן שנתגלה בסיפור יצ"מ / לחם אומרים עליו דברים הרבה - דברים הרבה ממשיך הלחם / ענין גלות הדיבור ויציאתו לחירות - יצ"מ / חירות הפה ע"י קול השופר / שופר - חירות הדיבור, מצה - חירות הלחם / יחוד - לחם, יחוד - ציקי קדירה / הקשר בין פסח לר"ה / שברים תרועה ממוצע בין קול ודיבור / יתרון חירות הדיבור בפסח יותר מר"ה / צעקת בני" / במצרים - קול שופר / המתקת דיני הגרון ע"י הדיקנא - מדת ואמת / רמזים בענין מגיד שמתגלים בה י"ג מכליל דרחמי / רמזים בענייני הד' בנים / חכם רשע תם - חב"ד, שאינו יודע לשאול - כתר / תיקון בן הרשע באחרית הימים / ד' בנים - ד' נהרות / תיקון הד' בנים ע"י אליהו / רמזים בענין ד' נהרות / חכם רשע תם - חכמה עבודה תמימות / שאלת בן החכם להבין רבוי המצוות / ליל התקדש חג דרגא דקדושת / ב' דרכי העבודה - רחל ולאה / מעלת רחצה בליל פסח / מצה - מיכלא דמהימנותא, עצם בלי תוספת / ענין המינות שע"י יתגלה מעלת האמונה / ענין מרור בזמ"ז מדרבנן / מנהג הצדיקים שלא לדקדק במרור / בחי' הדעת שמתגלה בכורך / רמזים בענין פסח מצה מרור / רמזים בענין החרוסת / מדרגת החירות להעלות כל דברי הרשות לש"ש / מדרגת המצה המתגלה בצפון / שבחו של מקום שמתגלה אחר קבלת השפע / נרצה - למעלה מעשיה / ליל הסדר - סדר הנסים / מעלת אליהו שמוריד הכל לעולם הפשט

מאמר ה

אני ראשון ואני אחרון.....צט

החידוש של שביעי של פסח / החילוקים בין ליל פסח לשביעי של פסח / שביעי של פסח - הארת הגאולה העתידה / תכלית קטנות שני - עבודת הבטחון / הטעם שלא מצינו לשון שירה אצל הקב"ה / עיקר השירה בכלי - התהפכות הגוף / הנפק"מ בין סיפור לשירה / יציאת מצרים - אור האהבה, קרי"ס - אור היראה / מעלת השירה על התפלה / סוד החיבור בין ים ויבשה שנעשה בקרי"ס / שלימות השירה - שיר השירים / אמירת השירה בכל יום - מבוא לתפלה / ענין קרי"ס בדרכי העבודה - קטנות שלאחר גדלות

מאמרי פסח

מאמר א. אור לארבעה עשר

נוגה פעמים נכללת בקדושה ופעמים להיפוך, כי דברי הרשות כאשר נעשו לשם שמים נכללים המה בקדושה, וכאשר נעשו שלא לשם שמים, הרי זה נחשב ח"ו כדבר עבירה. אלא שמ"מ אינה כעבירה ממש, כי אם אחרי אכילת דבר היתר שלא לשם שמים הולך האדם לעבודת בוראו מבח האכילה ההוא, ע"ז הוא מעלה את הדבר הרשות, ואזי נכללת הוא בקדושה. משא"כ דברים אסורים א"א לכללם בקדושה אפילו אם יאכל אותם לשם שמים, וזאת מפני שהם באים מג' קליפות הטמאות.

ועל פי זה ניתן להבין הכח שיש ביד החכמים לאסור את המותר, וכן לצוות על דברים שמן התורה נחשבים הם כדברי רשות. וזאת מפני שבמשך הדורות כבר נתבררו כמה חלקים מקליפת נוגה להיות נכלל בטוב, ולעומת זה נשארו כמה חלקים של הרע שנתברר מתוכם חלקי הקדושה שהיה בהם, ונכללו הם בבחי' רע גמור, והדברים הללו נאסרו ע"י חכמינו ז"ל,

הנה מן התורה השבתת חמץ היא בביטול, וכמו שאמרו (פסחים ד:): 'דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ליה', ורבנן הוא דאצטריך בדיקה בחורין ובסדקין, ובטעם הבדיקה נחלקו רש"י ותוס', לרש"י היינו בכדי שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא, ולתוס' כדי שלא יבוא לאכלו, כי מאחר דלא בדילי אינשי מיניה, חיישינן שמא יבוא לאכלו, ע"כ. ויש להבין עומק החילוק בין ביטול לבדיקה, ועניינם בדרכי עבודה.

ביאור ענין ג' קליפות וקליפת נוגה ונתחיל לבאר שיטת רש"י, הנה נודע מש"כ בספרים (ע"ט שער מט פ"ג; ועי' לקו"א-מניא פ"ו) כי בין הטוב והרע ישנו ג' חלוקות, הטוב - הוא הקדושה, הרע - הוא ג' קליפות הטמאות, וביניהם יש קליפת נוגה שהוא ממוצעת בין טוב ורע, ומג' בחינות אלו נמשכים ג' דברים: מצוות, עבירות, ודברי רשות. אמנם קליפת

באיסור נמצא בהיתר גם כן, וא"כ מי שמתאוה לטעם איסור הרי אינו מתאוה לאיסור בעצם, אלא שמדמה בדעתו כי אותו הטעם בא באיסור דוקא, וע"כ בוחר הוא באיסור, אבל באמת הרי אינו מחפש אלא טעמו של היתר, ואילו עצם האיסור, והיינו לעבור על רצונו יתברך בלי שום טעם, בזה אין שום חיות בעצם.

תשבייתו - הכרה כי אין להרע מציאות

הנה עצם הגדרה זו שאין להרע מציאות של חיות, מצינו בתורה כאן לענין חמץ, כי חמץ הוא היצה"ר, ואמרה תורה תשבייתו, היינו שתקבעו בלב שאין לחמץ שום חיות, והרי הוא כעפרא בעלמא, וכח הדעת הזה מבטל את עצם הרע, מאחר שבאמת אין להרע חיות. והיינו דאמרינן 'מדאורייתא ביטול בעלמא סגי', כי התורה מלמדת לאדם דעת אמת, שיבין בעצמו שאין להרע מציאות, וכאשר האדם קובע זאת בדעתו הרי זה פועל שאין אצלו רע כלל, שהרי יודע בבירור שאין להרע מציאות, ונמצא שהרע נחשב אצלו כאילו הוא בעצם דבר שאין לו מציאות.

אי אפשר לברר קליפת נוגה בלי גדרים וסייגים

אמנם כל זה הוא דוקא בנוגע לעצם הרע שאין לו חיות כלל מצד

והחלקים שנכללו בקדושה, נצטוונו עליהם מדרבנן.

ג' קליפות אין להם חיות אלא מקליפת נוגה

והנה בפשטות אין נפק"מ באופן קיום הציורי של סור מרע כאשר הרע הוא מדבר האסור מן התורה לגמרי, שהוא מג' קליפות הטמאות, או אם הוא מן הרע שבנוגה שנאסר מדרבנן, כי הצד השווה שבהם הוא שכולם הם חלקי הרע, ומהאי טעמא אנו פורשים מהם כיון שיש בהם רע. אבל אחר התבוננות יתבאר כי אכן יש הפרש גדול ביניהם, ולא רק מצד איכות הרע, והיינו שזהו רע גמור וזה אינו אלא רע שבנוגה, אלא שגם עצם הבירור והפרישה מאלו הב' מיני רע שונה הוא לגמרי.

וברי לבאר את הענין מוכרחים אנו להקדים חידוש גדול שנאמר מפי אחד מגדולי חכמי הקבלה מרן הרש"ש זצ"ל (נהר שלום, ענין הקטורת) שחידש כי עצם הג' קליפות, היינו עצם הרע, אין לו חיות כלל, וכל חיותו של הרע אינו אלא מכח התערובת של קליפת נוגה בתוכו, עכ"ד. וביאור הענין הוא כמו שאמרה ילתא אשת רב נחמן (סולין קט): כי כל מה שאסרה תורה, התירה התורה ג"כ אותו טעם בהיתר, בבשר בחלב התירה התורה כחל וכו', והיינו שאין שום טעם שמייוחד לאיסור, כי אותו טעם שיש

והיאך שייך היתר בדבר שיש בו רע, והיאך שייך ממוצע בין טוב לרע, הלא אם טוב הוא שוב אין זה רע, והיאך יהיו ההפכים מתערבים ביחד. וביאר בזה מו"ר כי פירוש קליפת נוגה הוא שאינו סותר אלקות, אלא שהוא מכסה על אלקות, והיות שאין אנו משיגים אלקות, וגם אחרי כל ההשגות סוף כל סוף עדיין הכל מכוסה, ממילא אין מציאות הכיסוי נידונת כבחי' רע ממש עכ"ד. והביאור בזה הוא, כי הג' קליפות הם הכחשה על אלקות, וזהו עצם הרע שהוא 'אל זר שיש בגופו של אדם' (שנמ קס:), שהוא עושה עצמו כרשות בפני עצמו, משא"כ בדברי רשות עושים העלם על מציאות הבורא. וזאת אומרת, כי הנזהר מן הרע יודע הוא שאין שום רשות אחר בעולם זולת השי"ת, ומ"מ יתכן כי ברשות זה עדיין השי"ת נעלם ואינו מתגלה כלל, ונמצא כי כל זמן שלא בירר את קליפת נוגה, עדיין יש כיסוי על אלקות מצידו.

הסתר על אלקות לא נחשב רע ממש

הנה מה שנתבאר כי הרע שבנוגה הוא כח המכסה על אלקות, שורש הטעם שאין זה נחשב כרע גמור הוא, כי הרי בלאו הכי אין אלקות מגולה, ואחרי כל הגילוי עדיין הכל סתום כבקדמייתא, ואדרבה הלא 'תכלית מה שנדע בכ' שלא נדע' (נמיות עולס לר' ידעיה הפנימי, יג מה), וא"כ לומר כי אלקות

עצמו, משא"כ בקליפת נוגה, דהיינו בדברי הרשות שהם תערובת של טוב ורע, א"א לברר את הרע שבו בזה שיקבע בדעתו שאין לו מציאות, שהרי מצד שיש בו גם חלק טוב אכן יש לו מציאות. על כן מצד חלק הטוב שבו מוכרח האדם לפרוש ולעשות גדר בעצמו כדי שלא יפול לרשת הרע שבנוגה שאכן אין לו מציאות. וכאן יש מקום הכרח לעשות גדרים וסייגים, שהרי אף מי שדעתו ברורה שאין להרע מציאות, מ"מ יתכן שיעשה דברי רשות בלא כוונה לשם שמים, והעצה להינצל מזה הוא רק כאשר יעשה גדרים גם בדברי היתר כדי שלא ימשך אל חלק הרע שבו. וישנם בני אדם שטוענים תמיד על רבוי הגדרים והסייגים, וטענתם בפייהם כי העיקר הוא שיהא האדם ברור בדעת, ולהיות מואס ברע, ואז אין צורך בכל כך גדרים וסייגים. והצדק היה איתם מצד ג' קליפות הטמאות לבד, אבל לא מצד קליפת נוגה, כי מצד הנוגה אכן מוכרחים לעשות גדרים, ואין משמעות הגדר לומר כי מכאן ואילך הוא איסור, שהרי זה איסור היינו רע ממש, ומ"מ האדם פורש ממנו מצד היותו רע שבנוגה.

קליפת נוגה אינו סותר אלקות אלא מסתירו

ובאמת כל ענין הרע שבנוגה טעון ביאור, כי ממה נפשך איך אפשר שיהיה רע שלא יהא אסור,

הוא דבר נסתר יכול להיות דבר טוב וקדוש, והבן.

אמנם דרך הקדושה הוא לגלות אלקות, וע"י הגילוי שוב יהיה ניכר שהכל סתום, משא"כ דרך הרע הוא להסתיר שלא לשם גלוי. ולהבין זה יש לבאר קודם מה שנזכר לעיל כי שורש כל דברים אסורים נמצא גם בהיתר, וכאשר נעמיק יותר בענין זה נאמר, כי שורש כל ההיתר הוא באיזה מצוה, כי החיות האמיתי שיש בכל דבר הנה שורשו הוא מאיזה מצוה, ומציאות דברי הרשות הוא שמעלימים על שורשם, ועושים עצמם כאילו הדבר טוב לעצמו גם בלא קשר לאיזה מצוה, ושוב יכול האדם לדמות שיש ברע גמור - היינו בעבירה ממש - גם כן אותו טעם שנמצא בהיתר. ונמצא כי שורש כל הרע הוא העלמה על השורש, והרע מעלים על שורשו העצמי שהוא הטוב והקדושה שבו, כי אלמלי היה שורשו מתגלה, היה הוא רק טוב, וטוב זה שורשו בקדושה, ושם אין שום מקום לדברי רשות, וכל שכן לבחי' הרע.

הרע מעלים על שורשו האמיתי

משל למה הדבר דומה, לגנב שננב חפץ ואומר שלו הוא, הנה בעומק הדבר אין זה נחשב כב' עוולות, לקיחת החפץ והעלמת בעליה האמיתי, אלא שבמה שמעלים האמת בזה עצמו גונב הוא את החפץ, ועד"ז

נמי הוא קליפת נוגה, כי כל מציאות הרע שבו הוא בזה שמעלים על שורשו, ובזה נעשה הוא רע. ולכן ביטול כח הרע הזה הוא ע"י שמגלים את השורש, ועל כן בכדי לברר את הנוגה, צריכים לחפש שורש הנעלם של הרע, והרע מעלים על השורש, לכן צריכים חיפוש כדי לגלות הנעלם.

וזהו ענין בדיקת חמץ, כי מן התורה ביטול בעלמא סגי, ונמצא שמי שעושה ביטול כבר קיים חיובו מן התורה, והחמץ הנשאר ברשותו הוא היתר מן התורה, וא"כ למה חייבו אותו חכמים לבדוק אחריו. והתשובה בזה הוא, כי בכדי לבטל את הרע לא די בביטול הרע הגמור, אלא צריך גם כן לבטל הרע שבנוגה, שהוא היתר מן הדין, ובכדי לבטל החלק הזה לא סגי בביטול, שהרי אי אפשר לומר על חלק הזה של החמץ שאין לו מציאות, כי הלא היתר הוא, ולכן צריך לחפוש ולבדוק אחריו ולבערו בפועל דוקא, כיון שעדיין נמצא אצלו חמץ שאין הביטול מועיל לו לגמרי, אלא שיצא מכלל איסור ונכנס לכלל היתר, ומ"מ אפילו בהיותו היתר עדיין יש בו רע שבנוגה, ועל זה צריך בדיקה וביעור.

בדיקת חמץ לחפש שורש החיות של הרע

ונמצא כי הדרך לבטל הרע שבדברי רשות הוא על ידי הוספת גדרים, אע"פ שע"י גדרים אלו הרי

באור אלקי, כי בגילוי קדושת ירושלים מתבטל כח הרע, ואזי יקויים הפסוק 'יבקש את עון ישראל ואיננו ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה' (ירמיה נ, כ). וזהו נמי ענין הבדיקה בנר, כי נר מורה על יחוד, כנודע מדברי האר"י (ע"ס שער טו פ"א) שסודו הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אדנ"י, הוי"ה אלהי"ם, והנה חמ"ץ בגימטריא הוי"ה אהי"ה הוי"ה אדנ"י, בוד"ק בגימטריא הוי"ה אלהי"ם, זו"ז עולים בגימטריא נר, וע"כ בודקים לאור הנר בכדי לגלות קדושת היחוד שנעלם ע"י כח המעלים של החמץ.

אמנם נר זו אינו פועל אלא בחושך, 'דשרגא בטיהרא מאי אהני' (מולין ס:), כי בשעת גילוי האור שהוא יום, אזי העבודה הוא ביטול, כי יודע אז שהחמץ הוא עפרא דארעא, אבל בזמן שליטת הנוגה, שהוא כח הסתר והמעלים, אזי צריכים בדיקה לחפש לגלות את השורש, ולעשות מעשה למנוע שליטת הרע שבנוגה. וזאת אומרת כי הרוצה להתקדש במותר לו, מוכרח הוא לחפש אחרי שורש הנעלם של ההיתר, ואז יתברר חלק הטוב שהוא כולו קודש, ויתפרד חלק הרע המעלים על הטוב, ובזה יתברר שאין שום מקום ודבר בעולם שהוא העלם על אלקות, כי הטוב הוא אלקות גלוי, והרע שמעלים עליו יבערנו מן העולם. וזהו כוונת הכתוב 'והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ופקדתי על

לכאורה עושה הוא עסק מן הרע, מ"מ בהכרח כן הוא סדר הביעור של חלק הרע שבדברי רשות. ובעומק יותר, הנה היות שהרע שבנוגה אינו ע"ד שעושה עצמו רשות בפני עצמו, אלא מה שמעלים על אלקות, וזאת אחרי שכבר נתברר אצלו שהוא ברשות הקב"ה ואין כאן רשות אחר, מ"מ לא נגלה בגלוי שהוא ברשותו של הקב"ה, שכח הנוגה הוא להעלים על שורשו, ע"כ בכדי לסור מן הרע הזה צריכים אנו לחפש אחר השורש, כדי שלא להניח את כח הרע להעלים על שורשו האמיתי, וזהו ענין בדיקת חמץ, דהיינו שמחפש במקום הנעלם שהוא השורש, וכאשר מתגלה השורש אזי נתבטל גם הרע שבנוגה.

בגלוי השורש נתבטל הרע

ונמצא כי כאשר מחפשים אחר החמץ אין מחפשים את הרע, אלא שמחפשים את שורש הרע שהוא הטוב, וכאשר נמצא שורש הרע ממילא יתהפך הרע לטוב, כי כל כוחו להיות רע הוא רק ע"י שמעלים על השורש, ובהסרת כח המעלים שוב נעדר מציאות הרע. ועל כן דין הבדיקה נלמדת מהא דכתיב 'אחפש את ירושלים בנרות' (פסיקא ג, יג), כי ירושלים הוא אמצע העולם, שהוא שורש כל החיות אשר ממנה הושתת העולם (יומא מד:), וכאשר מתגלה בחי' ירושלים אזי כל ענייני רשות מאירים

והב' שאמרו חכמים שמדבריהם אינו די בביטול משום כל יראה, וצריכים גם בדיקה, ומדרבנן ביטול בעלמא לא סגי (עי' שו"ע הרצ או"ח סי' תל"א סעיף ג). והענין הוא, כי חז"ל קבעו שא"א לבטל את החמץ בשלימות בלי בדיקה, והיינו שאי אפשר לפרוש מן האיסור אם לא יפרוש מן ההיתר ג"כ.

וביאור הדברים הוא ע"פ המבואר לעיל כי הרע בעצמו אין לו חיות, וכל חיותו הוא רק מן ההיתר, ועל כן עצם ביטול המציאות של הרע הגמור תלוי בפרישה מן ההיתר, שהרי בלאו הכי אין להרע עצמו מציאות אמיתי, ומה שנדמה כמציאות אינו אלא מכח הרמיון שיש לו עם ההיתר, ושורש הדמיון הוא בשביל שאין ההיתר קדוש בקדושת המצוה ממש, ונמצא כי עיקר ביטול הרע עצמו נמשך ע"י הברור של הנוגה. וכיוצא בזה מצינו במצות מילה שכוללת ב' מצוות, מילה ופריעה, מילה היינו הסרת הערלה שהוא ג' קליפת הטמאות, ופריעה פירושו גלוי העטרה, והיינו ברור קליפת נוגה, כי מצד קליפת נוגה שיך שהגם שלא יהיה ערל מ"מ עדיין יהיה בסוי על קדושת המילה, ולכן יש מצות פריעה כדי לגלות אור קדושת המילה, והיינו שיהא אצלו אלקות בגילוי. ועד"ז נמי הוא בענין חיוב הבדיקה, כי מי שמבטל חמץ ואינו בודק, הנה אע"פ שאין לו חמץ, אבל אין זה בגילוי, שהרי נראה כאילו יש לו חמץ, ולכן

האנשים הקפאים על שמריהם האמרים בלבבם לא ייטיב הוי"ה ולא ירע' (נפניה טז), פירוש האנשים שאין נזהרים במותר, וקפאים על שמריהם היינו שמעלימים על שורש הרע ואומרים שאין עושין איסור, ועל כן אומרים לא ייטיב הוי"ה ולא ירע כי ברצונם להעלים על אלקות, ולומר שלא איכפת ליה ח"ו להקב"ה בדברי רשות אם נעשה או לא, וחושך זה צריכים לבטלו בנר, והוא הנר אשר יחפש את ירושלים לעתיד, והארה מזו יש לנו בבדיקת חמץ על דברים שהם מותר מן התורה.

בלי בדיקה יעבור גם בבל יראה

נמצא שמי שעושה רק ביטול היינו שמכיר שאין להרע מציאות, ואע"פ שקיים מצות עשה של תשביתו ולא יעבור גם על כל יראה, מ"מ מידי חמץ של רשות לא נפיק, ועדיין שיך אצלו העלמה על אלקות, וזהו חמץ המותר מן התורה ואסרו אותו חכמים בכדי לטהרנו מקליפת נוגה. ובזה הגענו אל חידושו של רש"י, 'בודקין את החמץ' פירש רש"י שלא יעבור עליו **בבל יראה ובבל ימצא**, ע"כ. הרי שאם לא יבדוק יעבור עליו מן התורה, והקשו בתוס' דהרי מדאורייתא ביטול בעלמא סגי, ומוכח דסבירא ליה לרש"י דמי שלא יבדוק יעבור גם מן התורה. וביאור הדבר י"ל על ב' אופנים, א' כי חשו חכמים שלא יבטל בלב שלם, כמו שכתב הר"ן (דף א. מדפי הריף ד"ה ומאו).

מאמר ד. ליל התקדש חג

ט"ו סימנים

מצרים הוא מה שעלו ישראל ממטה למעלה ע"י הנהגת הקב"ה שנקרא ידים כביכול, כמש"כ (ויקרא יא, מה) 'המעלה אתכם מארץ מצרים'. וי"ל כי הידים עצמם צריכים ג"כ עלייה למעלה, כי הידים מורים על כח העשייה כשעושה דבר המעורר נח"ר למעלה, כי כשם שבאדם התחתון תכלית עשייתו הוא שיהא מרוצה ממעשיו שעשה, ואם עושה האדם איזה פעולה, והפעולה אינו מוצא חן בעיניו, הרי שלא פעלו הידים פעולה של תכלית, כמו"כ נמי עיקר תכלית כל הפעולות הם שיעלו לרצון למי שאמר ונעשה 'רצונו'.

והנה כל פעולה שהאדם עושה יש בו צד ימין שהוא הטוב שבו, ומאידך גיסא יש בו ג"כ צד השמאל שהוא צד השלילי שבמעשה, ועל כן יש י"ד עתים לטובה וי"ד עתים להיפוך, כמו שמנאם שלמה בקהלת (ג, ז-ט), כי בכל פעולה ישנו זמן שהתכלית הוא למנוע מלעשותו, אמנם ישנו מדריגה הנקרא עליית הידים, והיינו שעולים למדרגת הרצון, ואז

ענין ט"ו סימנים

ענין ט"ו סימני ליל הסדר הינם כנגד ט"ו מעלות שיש לירח כשעולה עד מדרגת סיהרא באשלמותא, והם הט"ו דורות שמתחילת התנוצצות אור האמונה ע"י אאע"ה, שהיה 'ראש למאמינים' (מדרש לקם טוב, ט"ז ד, ט), עד דורו של שלמה, שאז היתה מלכות שמים בתכלית השלימות, בחי' סיהרא באשלמותא, ולכן בגמר סימן הט"ו אומרים שיר השירים שהוא מדרגת שלמה המלך, ומה"ט נמי אמרינן בהגדה 'כמה מעלות טובות למקום עלינו', וחושב שם חמש עשרה מעלות עד מדרגת בית הבחירה, שהוא דרגא דשלמה (שמעמי ממורי).

תכלית הידים לעלות לרצון

וי"ל עוד כי יציאת מצרים שייך אל בחי' ידים, כי מצינו יד החזקה יד הגדולה ויד הרמה ביציאת מצרים, וג"פ י"ד עולה מ"ב בסוד שם מ"ב שהוא מעלה ניצוצין למעלה (פרע"ט שער הזכיות פ"ה), וכמו"כ כאן ענין יציאת

נרצה ולא עד בכלל, כזה: קד"ש רח"ץ כרפ"ס יח"ץ מגי"ד רחצ"ה מוצי"א מצ"ה מרו"ר כור"ך שלח"ן עור"ך צפו"ן בר"ך הל"ל בגימטריא שם מ"ב בשלימותו (למודים ננסים, שער החמישי - הגש"פ, סדר הסימנים), ולהורות בא כי הי"ד סימנים הוא סוד שם מ"ב, שהוא בחי' תלת ידיים, ומעלים הכל לבחי' נרצ"ה.

ביטול קליפת עמלק ע"י הידים

וביותר י"ל כי כאשר האדם חושב שהידיים יש להם חשיבות וכח עצמי, אזי נופל לגאווה של עמלק שאמרו (דברים מ, יז) 'בחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', וע"ז נאמר 'יוסיף דעת יוסיף מכאוב' (קהלת א, יח) ר"ת ידי"ם, כי מתגבר פסולת הדעת לחשוב שיש לו כח בידיים. אמנם כאשר הוא מאמין שכל כח היד אינו אלא מכח שכך רצה הקב"ה, אזי מתעלה הי"ד עד הרצון שהוא למעלה מן הדעת שהוא סוד ע"ת כנודע (שע"כ ענין מנחם שנת), ואזי ניצול מן המכאוב, ומרגיש אור הרצון. ועל כן כל ביטול עמלק לא פעל משה ע"י הידים באופן של עשיה, רק הרים את ידיו בכדי לעורר כח הרצון, כי עמלק הינו דעת דקליפה (ע"י לקו"מ, נלק) לחשוב שיש כח בידו בלא רצון העליון ח"ו, והאמת הוא כן בעמלק, שאכן אין בכחו של עמלק לעורר את הרצון, שהרי כל מציאותו הוא תחת הע"ת, העולה עמל"ק

כאשר עולים לרצון שוב אין בו צד ההיפוך, כנודע ממדרגת עתיק דאמרינן (זו"ק ח"ג קטט.) 'לית שמאלא בהאי עתיקא' (משא"כ נמדרגת אריץ שיש יד ימין נסוד אצל יד שמאל נבחי' אמל), כי כאשר מתגלה הרצון שוב אין צד נגד הרצון, ועל כן לא נכתב עת רצון בתוך הי"ד עתים, כי הוא לעילא מבחי' הידים. ונודע (מיקו"ז מ.) כי ישנה י"ד פרקים בכל יד, כי בכל אצבע ישנם ג' פרקים, ובאגודל ב' פרקים, ס"ה עולה י"ד פרקים, אמנם יש גם כף' היד שהוא העולה על גביהם ואינו מתחלק, והוא כנגד ה'עת רצון' (עפ"י מה ששמעתי ממורי), ונמצא שהוא מדרגת י"ה. וכאשר היו ישראל במצרים, והמצריים מררו את חייהם בעבודה קשה בכל הכ"ח עתים, עדיין לא זכו לעורר את הרצון, ולכן התורה מכנה לשיעבוד מצרים בשם כו"ר הברז"ל שבגימטריא ע"ת, אמנם בליל פסח כאשר העלנו הקב"ה מארץ מצרים אזי זכינו לעשות מצוות שהינם מגיעים עד הרצון, והוא סוד תכלית הסדר כדי להגיע לנרצה, כי נרצ"ה הוא סוד רצון, ושם אין עושים שום פעולה, אלא ששם מתברר כי כל הפעולות עלו לרצון, והוא סימן הי"ה, כי במקום ההוא עולה פעולת הידים בליל פסח. וי"ל עוד כי י"ד הגדולה י"ד החזקה י"ד הרמ"ה בגימטריא ע"ת שהוא בחי' הידים. וגם נודע כי שם מ"ב דיצירה הינו אב"ג ית"ץ וכו' (ע"ס שער מנ פ"ו), ושם זו נחלק לג"פ י"ד, והנה י"ד סימני הסדר קדש עד

הי"ה מדרגת שלמה שבנה הבית, ועל זה ביקש משה אחר עשיית בנין המשכן ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכ"ם.

מדרגת החירות – שרשה בידים

וביותר יש לומר כי מדרגת החירות מקושר לענין הידים, דהנה קומת האדם נחלק לג' חלוקות, הראש הגוף והרגליים, וי"ל כי בכל א' מאלו שייך שיעבוד, כי כאשר האדם נאסר בבית האסורים אזי עיקר השעבוד הוא שאינו יכול לילך בדרך שרוצה לילך, והוא ענין 'ענו בכבל רגלו' (מהלס קה, יט). גם יתכן שיהא האדם אסור בשכלו, וכלשון הצדיק ר' ישראל סלאנטער זצוק"ל (אגרת המוסר) 'האדם חפשי בדמיונו ואסור במושכלו', ובפרט כאשר אינו יכול לחשוב כפי רצונו אזי נמצא שהוא אסור בשכלו. אמנם עיקר השיעבוד הוא כאשר ידיו אסורות בזיקים שאז אינו יכול לפעול כלום, וזו היתה שיעבוד מצרים 'בעבודה קשה בחמר ובלבנים' (שמות א, יד). ויתכן לומר שהידים עצמם הם כח החירות, כי רגלי האדם מיוחדים להלך, ואינם יכולים לפעול במעשה ממש, וגם שכל האדם אינו יכול לפעול במעשה, נמצא ששניהם יש בהם צמצום ושיעבוד, אבל הידים יש להם ב' בחינות, א' - שיכולים להגביה אותם למעלה, ואז הם מתעלים למדרגת הראש, וגם יכולים לנטותם למטה להשפיע על

במילואו, וכנגדו עומדים מש"ה סוד רצון (לקו"ט, שמות), ואהר"ן וחור"ר שתמכו ידי משה שמספרם ע"ת (עי' כל זה צנ"ת כהונת עולם, מאמר הסמיר אסמיר, יט). והנה הכנעת עמלק יהיה באחרית העתים שהם 'עת מלחמה עת שלום' (קהל ג, ח), וע"ד רמז תמכ"ו בידי"ו עה"כ בגימטריא מלחמ"ה שלו"ם, אהר"ן חור"ר בגימטריא ע"ת כנ"ל, זו"ז בגימטריא עמל"ק ואחרית"ו עד"י אוב"ד (נמצא כה, ט), ועה"כ בגימטריא ראשית"ו גוי"ם. ועל ענין זה כתיב 'כי י"ד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק' (שמות יו, טז), כי כל תכלית המלחמה הוא שיעלה הי"ד ליה.

וזהו ענין סימנים שביליל הסדר, כי אין בכוחנו לעשות עבודה בכח היד, אלא שאנו מורים בסימן למעלה כי רצוננו לעשות רצונו, ואנו מבקשים שיהי נועם ה' עלינו, ואזי ומעשה 'ידינו' כוננה עלינו, שתשרה שכינה במעשה ידינו. ומעש"ה עולה י"ד פעמים י"ד בצירוף י"ה פעמים י"ה, והוא בגימטריא מלחמ"ה להוי"ה בעמלק. וי"ל כי עיקר תיקון הי"ד הוא ע"י האגודל שהינו מחובר לכף היד, ונקרא יד החמישית (עי' לקו"ט, מקץ), כי כל אצבע נקרא יד, ותיבת ידנ"ו הינו צירוף מי"ד ונ"ו שהוא ד"פ י"ד. וישנם ט"ו סימנים, סימני"ם עולה י"ד פעמים י"ה, ובצירוף סימן י"ה נשלם י"ה פעמים י"ה שהוא מדרגת בית הבחיר"ה שעולה כן, והוא מורה על מה שמעלה

הרגלים, וב' - מה שהם פועלים לעצמם, נמצא שבהם עיקר החירות.

והנה הכלל מסורה בדינו כי כל מקום שפקרו המינים תשובתן בצידן (סנהדרין לט:), וביאר הבעש"ט (סו"ד נדגל ממנ"א, נח) כי במקום שיש איזה קדושה, שם דייקא מתגבר עליה הקליפה באופן ההיפוך ממש, וי"ל שעל כן נתגברה קליפת העבדות דייקא על הידים שיש בהם כח החירות. ולכן במצרים ע"י קליפת העבודה שנשתעבדו בהם בישראל, ואין עבד יכול לברוח ממצרים (רש"י שמו"ט, ט), אזי היו משועבדים בחי' הרגלים, וכאשר באו משה ואהרן לפרעה, אמר פרעה 'תכבד העבדה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר' (שמו"ט, ט), והיינו שרצה לבטל הארת השכל שהיו מתנוצצים בהם אור הגאולה, דוגמא לאדם שמתחיל להתבונן בענין 'מה חובתו בעולמו', ואזי מתגבר היצר להטרידו, וכלשון קדשו של הרמח"ל (מסילת ישרים, פ"ג): שהיה [פרעה] מתכוין שלא להניח להם ריוח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות, בכח התמדת העבודה הבלתי מפסקת, כן היא עצת היצר הרע ממש על בני האדם וכו', עד כאן לשון קדשו. נמצא שהכבדת העבודה היתה לבטל את התבוננות השכל, ומצינו ענין זה בכח הידים בכלל, שישנו טומאה בידיים שעסקניות הן, ויש בהם משום היסח

הדעת (שנ"י), ונמצא מפורש כי ריבוי העסק של הידים מבטל את הדעת והוא גורם שיוכל ליגע בדבר טמא מבלי דעת. ועפ"י פנימיות נודע (אול"מ שער פלופי זו"ן פ"ג) כי מאחר שהידיים הם נפרדות ביותר לכן יש בסופן אחיזה לכח הטומאה, והוא מכח העשר אצבעות שהינם תוקף ההתחלקות שישנו בקומת האדם, וכח הפירוד שרשה מכח מדת הדין, והינם כנגד אתוון מנצפ"ך שהם מפסיקים את המשך התיבה מכח הדין שבהם, וה' אצבעות הם כנגד ה' אתוון מנצפ"ך, ומספרם פ"ר שהם כוחות הדין, כי ה'פר' מורה על הכבדת העבודה בלא התבוננות, כענין שור ולא אדם (נ"ק נח:), כי האדם פועל עם הדעת שלו ולא בידיים לחוד, ועל כן ישנו ענין של נטילת ידיים, שהוא ענין הגבחת הידיים למעלה כדי להציל מהם הטומאה הנאחזת בהם מכח הדין, וכמ"ש שאו ידיכם קדש (מלכים קלד, ג).

כח הימין - עשיה, כח השמאל - ביטול

וביאר הענין הוא, כי רבוי עסק הידים בא ממה שחושב האדם שהוא מושל ע"י הידיים לעשות כרצונו, שהרי הידים יש בהם חירות להתפשט הרבה חוץ מקומת האדם, וכמו כן הידים מתחלקים לימין ושמאל יותר מן הרגלים, שהרי הרגלים אינם פועלים אלא ביחד, כי א"א לילך ברגל

שהינו מתבטל לבח עליון, וישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים (ראש השנה פ"ג מ"ט). וזהו ענין פרישת כפיים בתפלה. ולזה נברא האדם ביד שמאל – יד כהה, כדי שנדע שאין הכל בכחנו, ועי"ז יגביה ב' הידים למעלה ויכללם יחד, כי שניהם צריכים להתבטל ביחד אל מה שלמעלה מהם, כי עיקר כח היד הוא בתפלה, שאז האדם יוצא לחירות אמיתי, שאינו מצומצם ומשועבד לכח ידיו, ויכול לפעול הכל בכח התפלה במה שהינו מתבטל להקב"ה שהוא 'כל יכול'.

כצאתי את העיר אפרש – את כפי וזהו ענין קדושת ירושלים, כי עי"ר בגימטריא פ"ר, כי כל עיר נבנה ע"י הידים, ושרש מציאות אוה"ע היה כשרצו לבנות עיר בכח עצמם בלי כח התפלה, כמש"כ 'הבה נבנה לנו עיר' (נלאש"ט יא, ד), והסיעו עצמם מקדמונו של עולם (נר"ר למ, ו), ואמרו 'ונעשה לנו ש"ם פ"ן נפו"ץ' בגימטריא ירושלי"ם, כי רצו להיות בטוחים בכח עצמם שלא יהיה עוד מבול. ולכן במצרים שבאו בגלגול הנשמות של דור הפלגה (לקו"מ, שמוט), וע"כ הוצרכו לעבוד בחומר ובלבנים, אמר אז משה 'כצאתי את העיר אפרוש את כפי אל ה'' (שמוט ט, נט), כי בעיר הזו שהוא מלאה דינים אי אפשר לפרוש כפיים למעלה, אמנם 'כצאתי את העיר' אזי אוכל לעשות

אחת, וכן מצינו בז' רועים כי רק משה ואהרן שהינם 'נצח והוד תרין שוקין' (מיקו"ז יז). היו בדור אחד, דהרי נצח והוד תרין פלגי גופא אינון (ווי"ק מ"ג לו.), ששני הרגלים יוצאים מתוך הגוף שנקראת תפארת (מיקו"ז טז), וביחד הם משלימים רוחב הגוף, משא"כ הידים מתפשטים מחוץ לגוף, ולכן יכולים לפעול גם ע"י יד אחד לחוד. והנה יד ימין הינו תוקף כח הידים, משא"כ יד שמאל נקראת יד כהה (מנמוט לו.), ויש להבין למה אכן נברא האדם בחסרון בידו השמאלית, וי"ל כי אין תכלית הידים שיעשה האדם הכל בכחו, אלא שהשלימות הוא שיבטל עצמו לכח עליון, והוא סוד הגבהת הידים - ע"פ דרך עבודה, והיינו שמבטל את עצמו ואומר שאינו יכול לפעול בכחו, אלא שהוא מתפלל להקב"ה שישלים את מעשיו, ולכן אוה"ע שאינם יכולים לבטל את עצמן להקב"ה אין כחם אלא ביד ימין, כמו שאנו רואים מ'סמל החירות' במדינתנו שהוא צורת אדם שמגביה יד ימינו, וזכורני כאשר נפלו שני 'בנייני התאומים' אמר מישוהו בדרך הלצה כי מה עושה עכשיו הגולם הנ"ל, בוודאי מגביה עכשיו גם את ידו השני... כי כאשר הגוי מגביה את שני ידיו הרי הוא אומר שאבדה תקוותו ונמסר ליד שונאו, שהרי כל כחו אינו אלא מה שהוא עושה בעצמו. וזהו קליפת עמלק, ועל כן הכנעת עמלק בא דייקא בסוד הגבהת הידים, כי אצל כלל"י מורה הגבהת הידים על ענין זה

שהוא זכר ליציאת מצרים - שמצוותו ביד שמאל דייקא, ותפילין הוא מלשון דביקות, כי במה שנחלש כחו של האדם, הנה בזה נעשה יותר מקושר להקב"ה בעבותות אהבה.

כח המצה בירור הידים בצירוף הקול

וע"ד רמז, הנה ידי"ם בגימטריא די"ן, כי הם מורים על כח הדין כנ"ל, וידי"ם במ' רבתי בגימטריא חירו"ת, ויתרון המ' רבתי הוא ב"פ פ"ר שיש בשני הידים, וביחד ב"פ פ"ר וידי"ם בגימטריא חירו"ת, כי הידים זכו לחירות כאשר יצאו מקליפת מצרים אשר אמר לי יאורי ואני עשיתי' (יחזקאל כט, ג), שהינו חושב שיכול לעשות הכל בידיו. וי"ל שזהו נמי ענין איסור חמץ, כי החמץ מורה על מה שניתוסף בלחם חוץ ממה שהאומן פועל בו, משא"כ במצה שאין בו אלא פעולת האומן גרידא, והרי זה מורה כי הכל הוא ביד ה', ואין מעשה האדם מוסיף כלום על פעולת האומן - שהוא הקב"ה, עיין בספר בני יששכר (מאמרי נסן, מאמר ד, דיוט א ע"ד הכוונות) באורך. לכן מצה מורה על ביטול, שנעשית הכל מכח הקב"ה. גם נודע מ"ש הצדיקים כי עפ"י הטבע א"א להרכיב קמח ומים ולמנוע אותו מלהחמיץ, אלא שישנו סייעתא דשמיא ועזר עליון מה'אל גומר עלי, וכל זה הוא בחי' חירות הידים, להתפלל להקב"ה שיעשה הדבר בשלימות. וכן

הגבהת ידים. ועיה"ק ירושלים שהוא לעומת העיר והמגדל הנ"ל, שמה נבנה 'בית תפלה', ובכל בנין הבית נאמר בו 'והבית בהבנתו' (מל"א ו, י) - שנבנה מאליה, כעין שאמר משה בבנין המשכן ויהי נועם ה' אלינו עלינו, ובפסוק הזה ישנו ה"פ נ"ו שעולה פ"ר (שעה"כ דיוט א שנת, סדר ער"ש ג, עין ויהי נועם דמו"ט), כי פעל משה להמתיק הפ"ר דינים ע"י פרישת כפיים בתפלה. ולכן בנין ביהמ"ק יתירה משמים וארץ, כי בבריתא שמים וארץ נאמר 'אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים' (ישעיה מט, ג) - יד א', ואילו במעשה ידיהם של צדיקים נאמר 'מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך' (שמות טו, י), ומקשינן בגמ' (כמונ"ה) מיתבי השמים מספרים כבוד א-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע, הכי קאמר מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד הרקיע, פירש"י (ד"ה הכי קאמר) 'האי ומעשה ידיו במעשה הצדיקים כתיב שקרויים מעשה שלהם מעשה ידיו של הקב"ה', ע"כ. הרי שמעלת ידיהם של צדיקים - שנקרא שני ידים - הוא בזה שמכונים מעשה ידים שלהם בשם 'מעשה ידיו של הקב"ה'. וכן מוכח הדבר ממ"ש 'מקדש אדני כוננו ידיך', ופשטות כוונת הכתוב לידיו של הקב"ה, וא"כ איך אמרינן בגמ' שהוא מעשה ידי צדיקים. אלא שהן הן הדברים, כי מעלת מעשה הצדיקים הינו בזה שהם מגביהים יד השמאל ומבטלים כל כחם למעשה ידי הקב"ה. ועל כן נמי מצינו בתפילין -

המצילים (אסמ"ר י יא), וזהו בחי' קול יעקב שהוא כנגד כבש (נמד"ר יג יז), ומעלת הצאן הוא בזה שהינו נמשך אחר הרועה ע"י כח הביטול, וזה מורה על טהרת הידים - שהוא כח הגוף - המתבטל לאור עליון. ויניקת ע"ז הוא משם אלקים כנודע, ונקראת 'אלהים אחרים' כיון שיניקתה מכח האחוריים של שם אלהים שהוא מספר ר', כמספר קו"ל ידי"ם שהוא בגי' מצ"ה במילואו, והוא נעשה בחיפזון כאשר לא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ כשיצאו ממצרים, כי קליפת מצרים הוא להיות מזונם מוכן ומובטח, וכאשר יצאו ישראל משם נאמר 'לכתך אחרי במדבר' (וימיה ג ז) שהלכו מבלי לדעת מאין יבא מזונם, והוא תכלית ההיפוך ממצרים שהם יודעים ובטוחים שלא יחסר להם מזונם, וע"כ הם חושבים שאין להם להתפלל על הגשמים, כיון שיש להם הנילוס כמש"כ 'לי יאורי', משא"כ כלל"י יצאו אל המדבר שהינה מקום 'ארץ לא זרועה' כלל, ומ"מ הלכו אחר הקב"ה ובצקם 'בידם', ובזה טיהרו את ידם מעבודת מצרים.

בירור אמונה מתוך השתדלות דייקא

וזהו ענין אמונה, כי תכלית האמונה אינו רק בזה שהוא מאמין שיש בורא עולם, אלא שגם כאשר משתמש בידיו מ"מ ידע נאמנה שהכל הוא ביד

בענין ביעור חמץ מצינו שיש צורך לביטול, כי הבודק צריך שיבטל (פסחים ו:). והיינו שידע שלא די במה שעשה בידיו ופעל בעצמו לבער החמץ, אלא צריך הוא לסמוך על הביטול, שהוא כח הקב"ה (ע"י נאמן נאמר אור לארבעה עשר). והרמז בזה כי תיבת מצ"ה עה"כ (שהכולל ענינו מורה על כח עליון - שאין המנה נשלמות אלא על ידה) בגימטריא קו"ל, שהוא ענין 'קול יעקב' המתפלל בקול, ואתון המילוי של מצ"ה (מ' ד"י) הם אתון ידי"ם, שהם 'ידי עשו', כי המצה נעשה בידים דייקא, בכדי לברר את הידים ולחברם לקול תפלה, ואכן ענין זה אמרו יצחק בליל פסח בשעה שבייר יעקב חלקו של עשו. והנה עי"ז מבטלים את קליפת ע"ז שנקראת 'עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם' (מלכים קטו, ד), כי כסף מורה על יד ימין, וזהב על יד שמאל, וכאשר יצאו ישראל ממצרים נאמר 'ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל' (מלכים קה, לו), כי אז נתברר קדושת הידים, ולכן היתה תחילת הציווי לישראל 'משכו וקחו לכם צאן' (שמות יב כא), ודרשו חז"ל (מילתא גא, יא) 'משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה', כי הנה הצאן אינם בעלי כח כמו השור, שעליו נאמר 'ורב תבואות בכח שור' (משלי יד, ד), ואילו השה הוא מן הנרדפים ע"ד 'כבשה שעומדת בין שבעים זאבים', וכל כח השה הוא רק ע"י הקול, כי היא מעוררת עליה רחמי הרועה בשמוע קולה, וגדול כח הרועה

הימין שהינו תוקף ה'יד, והן מצד השמאל שהיא בחי' חלישת ה'יד, אלא יותר מזה, כי לא די שעולים הידים עד למדרגת השנה שמשגיגים שהשי"ת הוא העושה הכל, אלא שעוד מגיעים הידים אל מקום שלמעלה מן המח, ועולים עד הרצון ממש, וזהו מכח גלוי עומק הלב, כי הלב מתפשט בידיים, וכמו שאמר מו"ר בסוד 'נשא לבבנו אל כפים' (אכס ג, מא), כי עומק הלב הוא מתגלה בידיים, וזה עפ"י מה שנודע מבעל התניא זי"ע כי אע"פ שהמוח שליט על הלב בתולדתו, אין זה אלא על חיצוניות הלב, אמנם פנימיות הלב שליט על המוח. וי"ל שזהו ענין 'יד הרמה' שהוא כח הקיבוץ של ב' הידיים, כי ישנו דברים שאין ביכולת האדם לעשותם כי אם בשני ידיו, ולענייננו הוא תכלית החיבור בין ה'ימין מקרב' - בכח העשיה, וה'שמאל דוחה' - מכח העדר העשייה, והתכללותם ביחד הינה תכלית הביטול שישנו בעשיה, ואזי באים הידים אל מקום שלמעלה מהשגה, כי כל השגה צריך לבא לידי מעשה בכדי שלא יהיה מעשיו מרובים מחכמתו, אבל כח הביטול הינה הרבה יותר ממה שמשגיג, וכאשר זוכה האדם לבטל את ידיו בפרישת כפיים, אזי עולה עד הרצון, ואזי נעשים מעשיו מרוצים למעלה, ובזה מבטל כח הגאווה וע"ז שישנו בהידיים כמ"ש 'ונפרש בפנינו לאל זה, הלא אלקים יחקר זאת כי הוא יודע תעלמות לב' (מסלס מד,

ה', על כן עבודת הזריעה הוא לקחת את הזרעים בידו ויזרע אותם באדמה, כי סוד הארץ הינה אמונה, כמ"ש 'שכן ארץ ורעה אמונה' (מסלס לו, ג), ובשעה שהאדם זורע הלא הוא מרקיב את הזרע, ופירושו שמבטל מעשה ידיו לאור האמונה, כי מאמין שגם כאשר רוצה להשתדל בכח ידיו, מ"מ עיקר העשייה הוא למסור הכל ביד הקב"ה, וזהו עליית הידים, כי תכלית עבודתו הוא לידע שהקב"ה לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים. ועל כן ישנו עבודה קשה לשמור את המצה, אמנם אחרי כל העבודה עדיין לא עשה האדם כלום, כי נשאר מצה קמח ומים בלי שום תוספת, וא"כ מה הוסיף האדם בכל עבודתו. והתשובה בזה הוא כי האדם בירר ע"י עבודתו שלא עשה כלום, והוא העדר החמץ שהיא כח הדמיון של הרע, שמראה בעצמו כאילו יש לו מציאות בפני עצמו, הגם שאינו לא קמח ולא מים, ועבודת המצה הוא רק שלא יהיה חמץ, כי כל כוונת הלשמה הוא שימור מחימוץ, ונמצא כי כל עבודת הי"ד הוא לדעת שהכל תלוי ביד ה', וגם דבר זה שלא יהיה נעשה חמץ, ג"כ תלוי ברצון העליון כנ"ל.

כח הידים גילוי הלב שלמעלה מן המח

וכאשר האדם מברר היטב כח הידים, אזי לא די שיש לידיים חירות, והיינו שיכולים אז לפעול הן מצד

הוא עבודת השכל, ומה ענין ידים לתורה. אלא כי קליפת עמלק הוא ללמוד תורה רק בשכל, בלא לב וידים, וכמ"ש חז"ל (יומא עג:) מאי דכתיב למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין, אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים, כי היראה הינו בלב, ועמלק רוצה להפריד הידים מן הלב, כי רוצה להעלים על הלב שהוא למעלה מן המח, ולכן עשה שיעבוד על השכל, ונמצא כי עמלק הינו הראשית לשיעבוד השכל, והכנעתו תלויה בהרמת הידים דייקא, והבן.

הכנעת עמלק ע"י הידים ועניינו בפסח

ולבן בעת טהרת הידים במצרים היה בזה ג"כ ביטול אל קליפת עמלק, רק שלא נתגלה בפועל עד מלחמת עמלק, כאשר נעשה מלחמה לה' בעמלק בהרמת ידי משה, ויש לרמז כי ט"ו פעמים סימ"ן עולה למספר י"פ עמלק, כי ליל הסדר הינה ג"כ ביטול כח הגאווה של עמלק. ונודע כי הגאווה פוגם בשם י"ה (שער חוה"ק, מקו ז), והתיקון לזה הינו קדושת ליל הסדר, כי העונש של בעל גאווה הוא בית האסורים כמ"ש בלקוטי מוהר"ן (מניא, ס), והענין מובן ביותר כי כאשר רוצים לעשות את הכל בכח עצמי הרי הוא אסור ברהטים ודאי, וכן נאמר על עמלק לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם

לא-נצ). וזהו שרש יד הרמה שהוא למעלה מב' הידים, ובזה ביטל משה כחו של עמלק כמ"ש ויהי ידיו אמונה ומתרגמינן פריסן בצלו', כי כאשר הרים משה ידו, בחי' יד הרמה שהוא לעילא מבחי' הידים, אז נאמר וגבר ישראל'.

החילוק בין מצרים - מיצר הידים, ועמלק - מיצר הדעת

ובזה יבואר ג"כ החילוק בין מצרים לעמלק, כי מצרים נקרא גלות השרשי, והיינו כי עיקר ענין הגלות הוא מה שישראל יושבים בארץ לא להם, ולזה היתה מצרים הראש, וכמו שנתבאר כי שיעבוד מצרים היה בעיקר בבחי' הידים - בעבודה, וברגלים - בארץ מצרים, אמנם עמלק הוא קליפת החקירה, היש הוי"ה בקרבינו אם אין (שמות יז, ז; ועי' זוה"ק סט), שהוא שיעבוד המוח - שהוא מיצר בראש, שאינו יכול ליישב החקירה עפ"י השכל, ובעת שהיו ישראל במצרים עדיין לא בהם בחי' הראש כלל, שהיו כמו העובר שנבלע בבטן אמו (שוח"ט תהליס קטו) שאין לו רק ז' מדות, וחסר לו בחי' מוחין כי היה הדעת בגלות (שע"כ דרושי הפסח 6). אמנם לאחר יציאת מצרים כאשר זכו לבחי' דעת אזי בא עמלק, וסיבת ביאתו ברפידים - אתוון פ"ר (סוד האלפנות) ידיים - אמרו חז"ל מפני שרפו ידיהם מן התורה (תנחומא, נשלם נה), והדבר צ"ב, כי הרי לימוד התורה

שאינ עושים בו כלום, והוא הכרה שאין לו להאדם כח לעשות כלום, ועכ"ז הרי הוא נחשב מסימני ליל הסדר, והוא עיקר הסימנים, כי בזה מתברר שאין בכח האדם לעשות כלום אלא לבקש מהשי"ת שיהיה מרוצה מעבודתו, ואזי נעשה היחוד של כל העבודה כמש"כ המקובלים (עי' סידור רש"ש, הגש"פ, נל"ה).

בכבלי ברז"ל' (תהלים קמט, ח) שעם הכולל בגימטריא עמל"ק, וכמו שנאמר על אגג 'וילך אליו אגג מעדנת' (שמו"א טו, לז), ויש בזה ב' פירושים, שהלך בעדינות (מלצ"ס) או שהלך בזקים (מנ"ד), ושניהם תלויים המה זה בזה, כי כבודו וגודל גאותו גרם לו להיות נאסר בזקים, וההיפוך מזה הוא החירות של ליל הסדר, שאזי זוכים להגביה הידים, ומגיעים עד 'נרצה',

קדש

פנימי מאד, והוא למעלה מן הדעת, ולכן גם משה שהוא מדרגת הדעת כמ"ש 'בכל ביתי נאמן הוא' (נמנני יג, ז), בכ"ל בית"י בגימטריא דע"ת, מ"מ כשרצה השי"ת להראות למשה שורש קדושת הירח שהוא כנס"י, נתקשה משה להשיג שרשה, והוצרך הקב"ה להראות באצבע 'כזה ראה וקדש' (ראש השנה כ.). ודבר זה נרמז בסימן הראשון של ליל הסדר 'קדש', וביארנו שט"ו סימנים הם הט"ו מעלות שיש לירח, והוא מתחיל מראש חדש שהיה בו הציווי הראשון לישראל במצרים, ואז מתחיל להתנוצץ קדושת הפסח, עד שמתמלא הירח בליל ט"ו בבחי' סיהרא באשלמותא, ועפ"י מובן מאד מה שמעלה הראשונה נקראת 'קדש', והוא כעין שנאמר 'כזה ראה וקדש', כי הירח

נתקשה משה להבין שרש קדושת כנס"י

קדש הוא עיקר גדול בליל הסדר, כי מלבד שהינה כוס הראשון, הרי סמכו חז"ל את הד' כוסות אל מצוות דאורייתא, שהם קידוש, הגדה, ברכהמ"ז והלל, וכוס ראשון הינה קיום מצוות קידוש. וענין הקידוש הוא קדושת היום, ולכן הינו הראש וראשון לכל הסימנים, וכן קדושת ליל פסח נקרא 'ליל התקדש חג', והוא סוד הקידושין שנתקדשו ישראל בליל פסח, וכבר אמרנו ע"ז רמז (מאמר אנכי ה' אשר הוללתיך פ"ג עי"ש) כי קד"ש נרצ"ה בגימטריא אש"ת חי"ל כמ"ש מו"ר, שאזי נתקדשו ישראל שנקראו 'אשת חיל'.

וי"ל כי שורש קדושת ישראל שנתקדשו בליל פסח הוא ענין